אגרות הראי"ה - כרך א' - אגרת רכו

תמצית האגרת

תאריך ומקום: (תרס"ט)

נמען: קול קורא: 'קדשו את השבת'

קריאה לבעלי החנויות ובתי הקפה לסגור בזמן כניסת השבת. הרב קוק פונה לרגש הכבוד, כמו האזהרה לעדים 'סהדי שקרי אאוגרייהו זילי'. אנו יושבים בארץ הקודש, וכשתוקעים בחצוצרה לשבת ראוי שתשרור קדושת שבת, כבימי קדם. האיחור בסגירה מקטין את ערכנו בעינינו ובעיני אחרים.

עיקרי הדברים

- קריאה לשמירת שבת ביפו.
- רגש הכבוד העצמי והלאומי.
- חצוצרת השבת וזכר ימי קדם.

נוסח האגרת עם ביאור

בגרסה זו משולב ביאור בתוך נוסח האגרת. הביאור מופיע כך: [בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת] *והוא אינו חלק מלשון האגרת.*

עזרי מעם ד' [תהלים קכא, ב]

קול קורא:-- קדשו את השבת

שמעו נא דברי אחים אהובים ונכבדים, דברים היוצאים מן הלב.

חכמינו הקדמונים ז"ל[1], כחוקרי-הנפש אמיתיים, הורו אותנו שכשמאיימים את העדים, שיגידו אמת, אומרים להם פתגם קצר ונוקב עד חדרי לב: "סהדי שקרי אאוגרייהו זילי". [עדי שקר – זולים הם בעיני השוכרים אותם (ארמית, סנהדרין כט)] על כל מוסר ותוכחה, על כל פחד משפט ובלהות מצוקה, תוכל שרירות לב הותל [עקשנות הלב המתעתע] להחליק, אם הרגשת הלב חדלה מהכיר את הדרך הטובה והנכונה. הלב המת, שכח-החיים שבההכרה המוסרית, באיזה פרט שיהי, אבד לעמתו [בהתאם] את תנועתו ודרכו, הלב הזה לא ישוב כ"כ[2] בנקל לתחיה מפני כל פחד ואיום. אבל דבר אחד יש שעל ידו נוכל להגיע עד אותו המקום, ששם טמון הוא זיק-החיים המסתתר בקרב האדם פנימה, גם בעת אשר ירד בשפל הדיוטא התחתונה [בשפל המדרגה התחתונה] של העולם המוסרי זה הוא כח הכרת ערך עצמו והרגשת הכבוד, כבוד הנפש הראוי לאדם באשר הוא אדם. וכשיתעודד האדם להכיר את ערכו אז ישובו לו לאטם כל כחותיו והרגשותיו המוסריים הנרדמים, וישובו ויחיו. ע"כ[3] כח קסם נפלא יש באיום הזה של "סהדי שקרי אאוגרייהו זילי", להשיב מעון גם ישנים נפתים [להעיר אפילו את הישנים המפותים] ונדחים נרדמים. זאת היא תוכחת אמת, תוכחת חכמה, המיוסדת על הבסיס הנאמן של רגש הכבוד.

---

1 ז"ל - זכרונו לברכה

2 כ"כ - כל כך

3 ע"כ - על כן

הנני בא הפעם אליכם, אהובי הנכבדים, גם אני במוסר של רגש הכבוד, הראוי שיפעם בחזקה בלבבנו: רגש כבוד עצמנו וכבוד עמנו ואה"ק[4], אלה הלא הנם מושגים קרובים ונתפסים בלב כל איש מן הישוב.

הננו יושבים ב"ה[5] על אדמת הקודש, - כמה כבוד והדר ראוי שירחש לבנו למצבנו, וכמה גבוה ומכובד הוא המבט של ישיבת כנסת ישראל בארץ חמדה בעיני כל עמנו כל אחינו שבגולה, היוכל הפה להגיד? ובכן אנחנו יושבי ארץ הצבי, כמה ראוי והגון הוא לנו בחובה כפולה ומכופלת, שנראה גלוי לכל, כי אמנם מרגישים אנחנו את ערכנו. אנחנו שהננו שוכנים במקום הזה, שיש לו יחש כ"כ גדול לסדרי חיינו הפנימיים והמיוחדים, כמה גאון ראוי הוא שנלבש בעת אשר אנחנו שומעים פה את קול החצרה לקדושת יום השבת [ביפו נהגו לתקוע בחצוצרה בערב שבת, כדי להודיע על כניסת השבת] במועד הנכון, בשעה המוכשרת וההגונה, החצרה המכרזת קול לקדושה ולמנוחה לישראל. כמה נאה ומלבב הוא המשטר הזה, וכמה מתאים הוא לחפץ לבבנו האדיר והפנימי כאשר יפעל את פעולתו הדרושה, - זכר ימים מקדם ראוי שיעלה על לבבנו, כשנים אשר ישבו בהן אבותינו על אדמת קודש הלזו, גם עתה בתקע התוקע והטמין המטמין "נסתלקו התריסין וננעלו החנויות, הטמין המטמין והדליק המדליק", [על פי שבת לה: בימי בית שני תקעו בערב שבת, ובקול התקיעות היו נסגרות החנויות] וקדושת שבת חופפת על כל ארץ ישראל, בא שבת באה מנוחה, והנפש הישראלית מתקדשת, פושטת את החול ואת מחשכיו ומתנשאת אל הקודש אל האור. אבל כמה ימר הלב, כמה תדאב הנפש למראה אחינו המקשיחים לבבם מהכרת הכבוד והעז, הנמצא במחזה נשא ונשגב זה, והם מאחרים לשבת בחנויותיהם ועסקיהם בשעה קדושה ונעימה זאת. להפריע את ההרמוניה הנעימה והקדושה, שכל העם כולו ברוחו ונשמתו שואף הוא אליה, בפומבי פה על האדמה הטובה אדמת הקודש, - כמה חרשות ההרגשה [אטימות הרגש] ופעוטיות נפש יש בזה, וכמה מקטין הוא את ערכנו בעיני עצמנו ובעיני זולתנו.

ע"כ שובו נא, אחים יקרים, שובו נא ונקדש את השבת, את יום הקדושה והמנוחה לישראל, נקדשהו בכניסתו, בזמנו ועתו, הבו גודל ועז לעמנו הגדול לירושת פלטה ושארית נחלה, [על פי שופטים כא, יז] - חמלו אחים חמלו, חוסו ורחמו על כבוד עמנו וארצנו. כאוב מארץ קולנו, [ישעיהו כט, ד] חלושים אנחנו ורפויי כח, ידינו לנחושתים הוגשו, [על פי שמואל ב ג, לד] לא נוכל לפעל באמץ ועז, אבל כבדו נא את החפץ האדיר הצפון באמרה החלושה ובידים הרפות הללו. גאון שם צור ישראל ומשגבו, גאון יעקב ונחלתו, קורא לנו בכח, קורא לנו בהדר: קדשו את השבת, חדלו לכם ממשא יד [חדלו מן המשא ומתן, מן המסחר] מבתי הקאפי [מבתי הקפה] ומכל חילול שבת קודש, המלאו גאון עז המלאו תפארת עולמים וקדושת אור ישראל.

"ושמרתם את השבת כי קודש היא לכם". [שמות לא, יד] "כל שומר שבת מחללו ושומר ידו מעשות כל רע [על פי ישעיהו נו, ב-ח] והביאותים אל הר קדשי ושמחתים בבית תפילתי, כי ביתי בית תפילה יקרא לכל העמים, נאם ד"א מקבץ נדחי ישראל עוד אקבץ עליו לנקבציו" בב"א[6].

נוסח האגרות וההערות: אגרות הראי"ה, כרכים א׳-ד׳

---

4 ואה"ק - וארץ הקודש

5 ב"ה - ברוך השם

6 בב"א - במהרה בימינו אמן